

Směrnice o ochraně dětí a znevýhodněných osob

Směrnice 06/2019

Datum schválení poslední aktualizace	05/11/2020
Poslední revizi vypracoval	Anna Volfová
Schválil (Rozhodující)	Jakub Líčka
Podpis	
Vlastník dokumentu	Procesní manažer
Dostupné jazyky	☒ česky ☒ anglicky
Oznámení	CHČR tímto děkuje Trócaire za poskytnutí svých dokumentů, které přispěly k vytvoření této směrnice.

1 Prohlášení o zásadách

Charita Česká republika (CHČR) uznává, že zneužití moci vedlo a stále vede k mnoha formám zneužívání a vykořisťování. CHČR pracuje v oblastech, ve kterých mohou lidé zažít pocit bezmoci, která může být způsobena řadou faktorů. Tato rizika jsou zvýšena hlavně během humanitárních krizí.

CHČR se zavazuje vyvinout maximální úsilí na ochranu dětí a znevýhodněných skupin osob jak v rámci zahraničních misí, tak v České republice. Cílem CHČR je zajistit, aby se používaly osvědčené postupy a zásady ochrany, a uznává právní pokyny upravující ochranu v každé jurisdikci, ve které pracuje.

1.1. Prohlášení o zásadách

Toto prohlášení se vztahuje na všechny, kdo pracují a spolupracují s CHČR (včetně zaměstnanců, dobrovolníků, stážistů, Rady ředitelů, konzultantů, dodavatelů a návštěvníků našich programů) jak v České republice, tak v zahraničí.

Toto prohlášení se nevztahuje na partnery CHČR, vyjma exkluzivních partnerů. Minimálním požadavkem na financování je, aby partnerské organizace sdílely závazek implementovat ochranné standardy a dále je rozvíjet vlastními postupy. Účelem těchto zásad je zabránit možnému vykořisťování a zneužívání dětí a znevýhodněných skupin osob ve všech činnostech a projektech financovaných CHČR.

1.2. Průvodní dokumenty

Náš přístup k ochraně a zabezpečení se řídí řadou mezinárodních principů a pravidel, mezi které patří: Všeobecná deklarace lidských práv (UDHR), Úmluva o právech dítěte (UNCRC, 1989), Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW, 1979) a zákony zemí, ve kterých CHČR působí. Naším cílem je také dodržovat závazky přijaté v rámci „Prohlášení o závazku eliminace sexuálního vykořisťování a zneužívání ze strany zaměstnanců OSN i pracovníků mimo OSN“ a Věstníku generálního tajemníka OSN o zvláštních opatřeních na ochranu před sexuálním vykořisťováním a zneužíváním (PSEA) (ST / SGB / 2003/13). Tyto závazky upřednostňují klíčová opatření, včetně praktických opatření k prevenci sexuálního vykořisťování a zneužívání (SEA) a k zajištění účinné reakce v případě, že k takovým činům dojde.

1.3. Soulad s právními předpisy

CHČR dodržuje veškerá platná legislativní usnesení České republiky o ochraně dětí a znevýhodněných osob.

Každá země má vlastní specifické legislativní požadavky vztahující se k ochraně, jako jsou trestní právo, bezpečnostní prověrky, ochrana dat a protokoly o podávání údajů. Pokud nastanou okolnosti, kdy tato politika odporuje nebo je v rozporu s místními právními předpisy, je třeba řídit se místními právními předpisy s pokyny od managementu CHČR.

1.4. Definice a terminologie

Pro účely této směrnice:

Ochrana (safeguarding) se týká prevence před zneužívání a vykořisťováním dětí a znevýhodněných osob. Je odpovědností CHČR ujistit se, že zástupci organizace pracují ve prospěch dětí a znevýhodněných osob.

Dítě je každá osoba mladší 18 let. Toto platí bez ohledu na definici dítěte dané země, včetně právních definic, určujících, kdy dítě dosahuje dospělosti. Je obecně známo, že děti jsou vzhledem k jejich rozvoji a závislosti na dospělých zranitelné. Historie dokazuje, že děti byly kvůli těmto slabším obětmi zneužívání.

Znevýhodněná osoba je osobou starší 18 let, která může být zranitelná na základě svého pohlaví, věku, mentálního či fyzického stavu, či z důvodu chudoby, diskriminace, vysídlení nebo prožití krize.

Zneužití: jakákoli akce či nečinnost poškozující jinou osobu.

Zneužívání dětí je popsáno v následujících odstavcích:

- **Fyzické zneužívání** je skutečné nebo pravděpodobné fyzické zranění způsobené dítěti udeřením, nakopnutím, otřesem, hozením, popálením, opařením či jiným jednáním způsobujícím dítěti fyzickou újmu.
- **Emocionální zneužívání** obvykle pozorujeme ve vztahu rodiče/opatrovníka a dítěte spíše než v rámci specifické události či vzorců událostí. Nastává v případech, kdy není naplněna potřeba dítěte cítit náklonost, přijetí, konzistentnost a bezpečí.
- **Zanedbání** je definováno jako opomíjení v situacích, kdy dítě trpí značným poškozením či je narušen jeho vývoj v důsledku nedostatku jídla, oblečení, tepla,

hygieny, intelektuálních stimulů, dohledu a bezpečí, a taktéž v případech, kdy dítě nemá dostatečné pouto k dospělým a přístup k odpovídající lékařské péči a léčbě.¹

- **Sexuální zneužívání** je definováno jako situace, kdy jednotlivec využije dítě pro své sexuální uspokojení, nebo k sexuálnímu uspokojení jiných osob. Sexuální zneužívání zahrnuje například pohlavní styk s dítětem, nevhodné dotýkání či obtěžování dítěte a obnažování se nebo další sexuální chování za účelem sexuálního vzrušení či uspokojení v přítomnosti dítěte. **Sexuální aktivity** mezi osobou a dítětem mladším 18 let jsou zcela nepřijatelné, a to bez ohledu na souhlas dítěte či neznalost věku dítěte. Toto platí bez ohledu na věk, ve kterém dítě může souhlasit s pohlavním stykem v dané zemi.

Vykořisťování: jakékoli zneužití či pokus o zneužití zranitelnosti, rozdílné síly nebo důvěry za účelem materiálního, sociálního či politického profitu. Zahrnuje sexuální vykořisťování.

Sexuální vykořisťování dětí: nucení či povzbuzování dítěte k nabízení nebo k zapojení se do prostituce. Zahrnuje také držení či šíření pornografie.

Manipulace (Grooming): chování, při němž osoba účelně vytváří emocionální vztah s dítětem či zranitelnou osobou k získání jejich důvěry za účelem následného sexuálního zneužívání, sexuálního vykořisťování nebo obchodu s lidmi. Děti a zranitelné osoby si mnohdy nejsou vědomy toho, že jsou manipulovány a zneužívány.

Informování o porušení vnitřních předpisů (Whistleblowing): poskytnutí informací o závažném porušení předpisů ze strany CHČR či jejich zástupců. Jedná se např. o obavy nebo stížnosti týkající se trestných činů, zneužívání nebo vykořisťování.

2. Prevence zneužívání a vykořisťování

Aby bylo zajištěno dodržování této politiky a aby byly učiněny kroky k ochraně dětí a zranitelných osob, je zavedeno několik postupů, které podporují bezpečné pracovní prostředí a preventivně zabraňují jakémukoli poškozování v průběhu výkonu práce CHČR.

2.1 Bezpečný nábor

CHČR zajišťuje, že během náboru a výběru zaměstnanců a zástupců, jsou učiněna vhodná opatření předcházející případným problémům týkajícím se této bezpečnostní politiky.

¹Zanedbání, jak je definováno výše, převládá v mnoha zemích, v nichž CHČR funguje, a to z důvodu silné chudoby nebo nedostatku vhodných sociálních struktur, nikoliv úmyslným zneužíváním jednotlivcem. Použití této definice musí tuto skutečnost vzít v úvahu a musí být zasazeno do kontextu specifických situací.

Deklarace trestní bezúhonnosti: Postup, podle kterého jsou vnitrostátní policejní orgány povinny se souhlasem jednotlivce zveřejnit veškeré informace z policejních spisů týkající se odsouzení za trestný čin. V České republice je výpis z trestního rejstříku vyžadován pouze pro vybrané pozice. Pro ostatní pozice CHČR požaduje pouze Deklaraci trestní bezúhonnosti. Více informací viz Podmínky zaměstnání. Tento proces musí být dokončen před podpisem smluv.

Smlouva: Směrnice o ochraně dětí a znevýhodněných osob, Etický kodex a Prohlášení o přijetí kodexů jsou připojeny ke všem smlouvám a posílány všem novým zaměstnancům či zástupcům před uzavřením spolupráce s CHČR. Před podpisem smluv jsou zaměstnanci nebo třetí strany vyzváni k podpisu Potvrzení o přijetí etického kodexu (viz příloha 1-3)

2.2 Povědomí a školení

Je nezbytné, aby všichni zaměstnanci a ti, kteří jsou zapojeni do aktivit CHČR, byli seznámeni se standardy této směrnice, jakož i povinnostmi, které z ní vyplývají.

Následující podněty jsou vytvářeny a zaváděny tak, aby zajistily, že zaměstnanci disponují nezbytnými znalostmi a dovednostmi pro implementaci bezpečnostní politiky.

- CHČR zabezpečuje realizaci úvodního školení pro všechny nové zaměstnance zahrnující Etický kodex a Kodex o chování.
- Všichni zaměstnanci a zástupci obdrží informace o relevanci a dopadu bezpečnostní politiky a průvodní dokumenty ke své práci. Zaměstnanci a zástupci CHČR musí před koncem zkušební doby složit zkoušku ze znalosti bezpečnostní politiky.
- Safeguarding Focal Persons a osoby jinak zapojené do procesu na základě obvinění či případu zneužívání dětí absolvují specializované školení zaměřené na jejich role a povinnosti.
- Informační a komunikační strategie pro implementaci programu jsou vyvíjeny tak, aby účastníkům programu poskytovaly veškeré potřebné informace o tom, kdo je CHČR a jak podat stížnost.
- Směrnice jsou k dispozici v angličtině a v češtině nebo v jiném příslušném jazyce.
- Tato směrnice a veškerá relevantní dokumentace jsou přístupné na sdíleném disku CHČR.

2.3 Odhad rizika a bezpečné plánování

Bezpečnostní aspekty jako např. vykořisťování a zneužívání by měly být zahrnuty do všech hodnocení rizik a fází řízení programového cyklu, aby bylo zajištěno, že všechny činnosti jsou prováděny bezpečným a důstojným způsobem.

2.4 Zvláštní požadavky pro pořizování snímků

Účastníci programu by měli, pokud je možné, poskytnout souhlas se sdílením jejich fotografií a příběhů; pokud je to možné, mělo by se jednat o písemný souhlas.

Veškeré stížnosti o nevhodných či nemístných fotografiích by měly být nahlášeny a zaznamenány.

- V zemích, kde jsou děti spoře oblečení, je třeba při výběru fotografií postupovat obezřetně.
- Pořízené fotografie by se měly zaměřovat především na aktivity, a pokud je to možné, zachycovat spíše skupiny dětí než jednotlivce.
- Je nutné zajistit, aby fotografové a filmaři netrávili čas s dětmi nebo k nim neměli přístup bez dohledu.

2.5 Výběr partnerů

CHČR podniká příslušné kroky při výběru a spolupráci s partnery, aby se ujistila o společném závazku k implementaci minimálních bezpečnostních standardů a dále, že organizace přijme vhodná opatření tak, aby dostála těmto normám. Jedním z požadavků pro vznik partnerství s organizací je, aby tato organizace již měla zavedenou či se zavázala ve stanovené časové lhůtě zavést Směrnici o ochraně dětí a znevýhodněných osob a prověřovala své zaměstnance.

2.6 Smluvní dohody

2.6.1 Zaměstnanci a konzultanti CHČR:

Všichni lidé, které jsou vázáni smlouvou s CHČR, jsou vyzváni k seznámení se a k přijetí Etického kodexu, Etického kodexu pro pracovníky a Prohlášení o Safeguarding Policy, a dále musí doložit Výpis z rejstříku trestu nebo Čestné prohlášení o předchozích odsouzeních. Nedodržení těchto zásad může vést k opatřením podle Disciplinárních postupů CHČR uvedených v Pracovním řádu nebo Staff Regulation jednotlivých misí. Nedodržení těchto zásad zástupcem CHČR může vést k ukončení smlouvy.

2.6.2 Oficiální návštěvníci:

Od návštěvníků programů CHČR jako jsou např. dodavatelé, dobrovolníci, dárci či novináři se očekává dodržování standardů této směrnice. Od všech návštěvníků se vyžaduje seznámit se již v předstihu s těmito standardy.

2.6.3 Partnerské organizace:

Minimální požadavky CHČR na dodržování standardů bezpečnostní politiky jsou součástí všech grantových dohod s partnery CHČR. Rozhodnutí o spolupráci s partnerskou organizací a o pokračování vztahů s partnery závisí na dodržování standardů bezpečnostní politiky obsažených v této směrnici a grantových dohodách CHČR.

3 Zařazení a odpovědnost

Zařazení	Odpovědnost
<i>Všichni zaměstnanci a zástupci</i>	<i>Zajistit implementaci směrnice a dodržování bezpečnostní politiky ve smyslu prevence.</i>
<i>Všichni manažeři</i>	<i>Zajistit podporu zaměstnanců a existenci systémů a postupů pro implementaci a monitorování bezpečnostních standardů. V případě potřeby provedení interního vyšetřování.</i>
<i>HR a zaměstnanci, vykonávající nábor</i>	<i>Provádět nábor všech zaměstnanců a zástupců CHČR v souladu s politikou nulové tolerance vůči sexuálnímu zneužívání a vykořisťování.</i>
<i>Vedoucí misí</i>	<i>Zajistit, aby vedoucí tým měl zavedené systémy a postupy, které jsou v souladu s politikou CHČR, a které slouží k prevenci a k reakci v případě, že se vyskytnou problémy či stížnosti, včetně těch, které je potřeba postoupit k Safeguarding Focal Persons.</i>
<i>Desk officers</i>	<i>Udržovat dohled a monitorovat dodržování bezpečnostní politiky a zároveň podporovat vývoj systémů a postupů pro plnění bezpečnostních standardů.</i>

3.1 Povinnost podat hlášení

Všichni zaměstnanci a zástupci CHČR jsou povinni ohlásit všechna podezření na případy vykořisťování nebo zneužívání, a to v souladu se směrnicí o informování o porušení vnitřních předpisů (Whistleblowing Mechanism) CHČR, mise či výhradního partnera.

CHČR se zavazuje zajistit uchování důvěrných informací a dodržování mlčenlivosti při vyřizování stížností a obvinění z vykořisťování a zneužívání.

CHČR se bude snažit chránit všechny jednotlivce poskytující informace, pokud podaná stížnost bude relevantní a učiněna v dobré víře. Stížnosti podané s účelem poškodit

druhou osobu povedou v případě prokázání tohoto úmyslu k příslušnému nápravnému opatření v rámci disciplinárního řízení, a to včetně možného propuštění.

3.2 Partnerské organizace

Mezinárodně i v rámci České republiky spolupracuje CHČR s partnerskými organizacemi jako jsou národní a mezinárodní nevládní organizace, komunitní skupiny a organizace občanské společnosti.

CHČR podniká adekvátní kroky při výběru partnerů a spolupráci s nimi, a dbá na sdílení společného závazku dodržování minimálních bezpečnostních standardů a jejich implementaci v rámci partnerské organizace. Toto ustanovení je zahrnuto ve smluvních dohodách, jako je např. Smlouva o spolupráci (Contract on Cooperation).

CHČR může neuzavřít či ukončit spolupráci v případě, že se během relevantního šetření vyskytnou vážné pochybnosti o:

- dodržení závazku a schopnosti partnera dodržovat bezpečnostní standardy a postupy;
- schopnosti či ochotě partnera učinit adekvátní disciplinární opatření při porušení bezpečnostních standardů.

Není povinností CHČR zavádět bezpečnostní politiku a postupy v partnerské organizaci, nicméně CHČR bude podporovat partnery ve vyhledávání rizik a budování akčních plánů pro zkvalitnění bezpečnostní politiky, standardů a postupů.

CHČR pracovala na zdokonalení bezpečnostních standardů a postupů řadu let a stále je zde prostor pro další práci, jedná se o pokračující proces. Zároveň si uvědomujeme, že organizacím může nějakou dobu trvat, než vybudují směrnice a postupy k implementaci bezpečnostních standardů.

3.3 Assistance and Referral Protocol

V případě incidentu SEA, kterého se domněle dopustil zaměstnanec CHČR, a za účelem zajištění okamžité odborné pomoci oběti/přeživším, zavádí CHČR systém doporučení. Protokoly CHČR, které je třeba dodržovat, jsou popsány v Assistance and Referral SOP.

4 Referenční dokumenty

Etický kodex

Etický kodex pro pracovníky CHČR

Postup při podávání stížností (Complaint and Feedback Mechanism)

Postup při porušení vnitřních předpisů (Whistleblowing Mechanism)

Pracovní podmínky / Pracovní řád

Procurement Manual

Security Manual

Assistance and Referral Protocol

4 Seznam zkratk

CHČR

Charita Česká Republika

5 Seznam příloh

Annex 1: Declaration on Safeguarding Policies

Annex 2: Acknowledgement of Receipt of Codes

Annex 3: Self-declaration Form